

22 iunie 2011, Chișinău, nr. 31-2011

Domnului Vladimir FILAT
Prim-ministru al Republicii Moldova

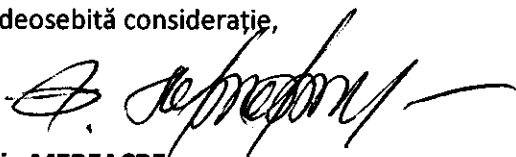
Stimate Domnule Prim-ministru,

Grupul de Lucru Politici Sociale, Educaționale, de Tineret și Mediu al Consiliului Național pentru Participare (CNP), în perioada octombrie 2010 – iunie 2011, a efectuat o monitorizare a politicilor statului în domeniul protecției sociale, educației, politicilor de tineret și mediu, analizând în detaliu un șir de probleme identificate de membrii grupului sau de către reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale din afara CNP, ce au trimis interpelări grupului nostru pentru a lua atitudine vizavi de unele probleme. Din martie 2011 până în prezent grupul de lucru s-a întrunit în 5 ședințe, în rezultatul cărora au fost stabilite următoarele probleme, la care cerem intervenția din partea Guvernului și Prim-ministrului:

1. **Optimizarea rețelelor școlare și mărimii claselor de elevi** – constatăm lipsa de transparență în procesul de optimizare și răspândirea practicilor de includere a unui număr excesiv de elevi (peste 35) în clasele din instituțiile de învățământ din mediul urban. Solicităm informații cu privire la procesul de optimizare și stoparea formării claselor supra-populate de elevi. **(Anexa 1)**
2. **Salarizarea personalului din sectorul bugetar** – exprimăm îngrijorarea cu privire la nivelul extrem de scăzut al salarizării personalului auxiliar din sfera învățământului, culturii, asistenței sociale, sănătății. Solicităm argumentarea stabilirii salariului tarifar pentru categoria I de salarizare la nivelul de 700 de lei, sau 50% din coșul minim de consum, și cerem punerea la dispoziție a analizei cost-eficiență a acestei măsuri. **(Anexa 2)**
3. **Accesul ONG-urilor la publicitate socială** – constatăm imperfecțiunea legislației în domeniul publicității și limitarea accesului ONG-urilor la promovarea mesajelor de interes public. Solicităm acțiuni ale Guvernului în vederea modificării cadrului legislativ și crearea condițiilor pentru promovarea publicității sociale. **(Anexa 3)**
4. **Distrugerea patrimoniului arhitectural** – exprimăm solidarizarea cu scrisoarea deschisă adresată Prim-ministrului și Președintelui Republicii Moldova de către organizațiile non-guvernamentale și instituții de cultură și știință în legătură cu situația dramatică în care se află patrimoniul cultural construit al țării, și cerem informații cu privire la acțiunile întreprinse ca rezultat al acestei scrisori. **(Anexa 4)**
5. **Poluarea și secarea apelor de suprafață și apelor freatice din Republica Moldova** – aducem la cunoștință despre gravele probleme ce țin de poluarea apelor de suprafață din R. Moldova, care duc la deteriorarea calității apei potabile, apei pentru irigare, reducerea calității produselor agricole și piscicole, și într-un final au consecințe nefaste asupra nivelului de sănătate a populației, nivelul de trai a populației, speranța de viață a populației. Solicităm măsuri urgente pentru ameliorarea acestui fenomen. **(Anexa 5)**

6. **Deficiențele sistemului de protecție socială a copilului** - constatăm că sistemul actual de protecție a copilului nu răspunde necesităților copiilor și familiilor în dificultate, din cauza lipsei unei viziuni clare și a unei strategii în domeniu, a confuziei la nivel de funcții și responsabilități, dublării atribuțiilor diferitelor structuri din domeniul protecției copilului. Solicităm inițierea dialogului cu societatea civilă în vederea reformării sistemului de protecție a copilului. **(Anexa 6)**
7. **Măsurile privitor la controlul tutunului** – suntem îngrijorați de încălcarea prevederilor legale din domeniul controlului tutunului, și solicităm informații cu privire la sancționarea Tutun-CTC în cazul Marengo, și cu privire la poziția Guvernului față de comercializarea țigărilor în locuri interzise, și estimarea costurilor aferente ale tabagismului pentru Republica Moldova. **(Anexa 7)**

Cu deosebită considerație,

Sorin MEREACRE

Președinte al Consiliului Național pentru Participare
Președinte al Fundației Est-Europene

Antonița FONARI

Coordonator al Grupului de lucru Politici sociale,
educaționale, de tineret și mediu al CNP
Director Executiv al Centrului de Resurse „Tineri și Liberi”

La Scrisoare sunt anexate următoarele documente:

- Anexa 1. Optimizarea rețelelor școlare și mărimii claselor de elevi.
- Anexa 2. Salarizarea personalului din sectorul bugetar.
- Anexa 3. Accesul ONG-urilor la publicitate socială.
- Anexa 4. Distrugerea patrimoniului arhitectural.
- Anexa 5. Poluarea și secarea apelor de suprafață și apelor freactice din Republica Moldova *(text elaborat de Centrul Național de Mediu)*
- Anexa 6. Deficiențele sistemului de protecție socială a copilului *(text elaborat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC))*
- Anexa 7. Măsurile privitor la controlul tutunului *(text elaborat de către Centrul pentru Analize în Sănătate și Centrul de Resurse „Tineri și Liberi”)*

ANEXA 1 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Optimizarea rețelelor școlare și mărimii claselor de elevi.

Procesul de optimizare a rețelelor școlare, demarat în anul 2008, este o măsură binevenită pentru eficientizarea cheltuielilor publice din domeniul educației. Acțiunile Ministerului Educației, reglementate prin documentele naționale de politici (Strategia națională pentru Dezvoltare, Programul de acțiuni al Guvernului), și documentele sectoriale de politici - *Strategia pentru Optimizarea instituțiilor de învățământ secundar*, sunt bine argumentate, și reies din situația demografică și socio-economică de moment. În special, menționăm susținerea pentru crearea școlilor de circumscripție prin arondarea instituțiilor de învățământ din mediul rural ce nu corespund criteriilor de eficacitate și nu asigură deci accesul la educație de calitate a copiilor.

Totodată, menționăm îngrijorarea față de situația din mediul urban, în special orașele mari și municipiile Republicii Moldova. Practicile de includere a 35-40 de elevi în clasă sunt foarte răspândite în instituțiile de învățământ preșcolar și preuniversitar din orașele mari, cu toate că acest lucru încalcă *Legea învățământului*, care prevede numărul maximal de 25 de copii în clase. Numărul mare de elevi în clase are consecințe nefaste asupra procesului instructiv-didactic, afectând atât elevii, cât și cadrele didactice.

Reieșind din cele Expuse, Consiliul Național pentru Participare solicită:

- Efectuarea optimizării rețelelor școlare într-un mod cât se poate de transparent. Ministerul Educației ar trebui să plaseze pe site informații cu privire la **Planul de optimizare** – care sunt școlile care urmează a fi arondate, care este numărul elevilor și cadrelor didactice ce vor fi afectați de aceste schimbări. De asemenea, solicităm *Raportul de monitorizare a strategiei pentru Optimizarea instituțiilor de învățământ secundar*.
- Punerea la dispoziție, de către Ministerul Educației, a informațiilor statistice detaliate cu privire la numărul de copii în clase. Operarea cu cifre mediu nu oferă o imagine obiectivă a situației, întrucât este foarte mare dispersia între valorile minime și maxime ale elevilor în clase. În acest context, solicităm date dezagregate pentru mun. Chișinău și Bălți referitor la numărul de elevi în clase, și ponderea claselor cu 30-35, 36-40 și 40-45 elevi din totalul claselor.
- Luarea măsurilor concrete pentru controlul mărimii claselor de elevi: stoparea formării din 1 septembrie 2011 a claselor cu peste 30 elevi, și re-aducerea claselor mari la mărimile maximal-admisibile, prevăzute de legislație.

ANEXA 2 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Salarizarea personalului din sectorul bugetar.

Sporirea protecției sociale a salariaților cu retribuție mică din ramurile sectorului bugetar a fost declarată drept una din prioritățile de bază ale Guvernului, fiind inclusă în Programul de activitate al Guvernului *Integrare Europeană : Libertate, Democrație, Bunăstare 2011-2014*. Aprobarea în ședința de Guvern din 8 iunie curent a majorării salariilor tarifare și salariilor de funcție pentru angajații salarizați în baza Rețelei tarifare unice este o acțiune bine intenționată, însă puțin eficientă în ce privește atingerea scopului propus – creșterea bunăstării populației.

Consiliul Național pentru Participare a primit solicitări din partea societății civile privind nivelul extreme de jos al salarizării personalului auxiliar din sectorul bugetar, care este mult sub minimul de existență în Republica Moldova. Considerăm că creșterea salariului tarifar pentru categoria I de salarizare a Rețelei tarifare unice de la 600 pînă la 700 de lei este insuficientă pentru a aduce un impact pozitiv asupra nivelului de trai al categoriei de salariați cu nivelul respectiv de retribuție a muncii, întrucît nu înseamnă decît acoperirea de la 43,7% la 50,0% a coșului minim de consum. În aceste condiții, Consiliul Național pentru Participare solicită din partea Guvernului :

- Informații cu privire la analiza cost-eficiență a s majorării salariilor tarifare și salariilor de funcție pentru angajații salarizați în baza Rețelei tarifare unice. Solicităm de asemenea calculele cu privire la impactul sporirii salariului asupra nivelului de trai a persoanelor cu o retribuție a muncii sub coșul minim de consum,
- Justificarea stabilirii cuantumului minim al salariului la nivelul de 700 de lei, luînd în considerație că minimul de existență în Moldova a constituit în medie 1373,4 lei pe cap de locuitor în anul 2010 (conform datelor Biroului Național de Statistică),
- Prin *Hotărîrea de Guvern nr. Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real*, Guvernul obligă agenții economici să achite angajaților un salariu nu mai mic de 1100 lei pe lună. Din ce cauză statul nu respectă însuși acest angajament, și nu stabilește limita minimă a salariului egală cu cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real?
- Informații despre faptul dacă au fost întreprinse analize privind corelația dintre retribuția joasă a muncii și nivelul sărăciei. De asemenea, solicităm informații privind numărul de angajați cu retribuție a muncii sub coșul minim de consum, ce beneficiază de servicii sau prestații sociale pentru familiile sărace, și care este costul total al acestor măsuri de protecție socială, pe an.
- Reieșind din faptul că cheltuielile pentru salarizarea bugetarilor au o pondere însemnată în structurarea cheltuielilor publice, iar eficiența redusă și dimensiunile mari ale sectorului public reprezintă o povară grea pentru bugetul statului, Consiliul Național pentru Participare solicită răspunsul Guvernului, dacă acesta planifică realizarea reformelor în sistemul de salarizare, și care vor fi măsurile pentru eficientizarea și raționalizarea sistemului de salarizare a personalului din sectorul bugetar.

ANEXA 3 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Accesul ONG-urilor la publicitate socială.

Publicitatea socială este un instrument important de sensibilizare a opiniei publice și promovare a mesajelor ONG-urilor. Cu toate că prin publicitatea socială se urmărește binele public, astăzi difuzarea acestora în sursele mass media publice și private este foarte limitată, acest lucru datorându-se legislației. Politica fiscală nu este favorabilă producerii și difuzării publicității sociale. Reieșind din prevederile Titlului III al Codului fiscal, prestarea serviciilor de producere și difuzare contra cost a publicității sociale de către agenții de publicitate este pasibilă impunerii cu TVA la cota standard (20%). Conform Legii publicității, difuzarea publicității sociale este un act de binefacere, astfel nu există nici o prescripție legală care ar motiva real sau ar impune patronii surselor mass media de a difuza publicitatea socială. Situația reală confirmă faptul că formula prin care se prescrie difuzarea publicității de interes public este inefficientă, întrucât spoturile de publicitate socială constituie o cotă de emisie foarte mică. ONG-urile sunt puse în situația de plăti același preț pentru promovarea mesajelor de interes public, precum agenții economici, inclusiv cei producția cărora este în detrimentul populației (producătorii de băuturi spirtoase, bere, țigări).

Reieșind din importanța promovării mesajelor sociale, ce ar propaga unui mod de viață sănătos, ocrotirea sănătății, protecția mediului înconjurător, integritatea resurselor energetice, protecția sociala a populației, Consiliul Național pentru Participare solicită:

- Crearea unui grup de lucru pentru revizuirea Legii publicității și Codului audiovizualului, astfel încât legile respective să faciliteze difuzarea publicității sociale,
- Includerea unor facilități fiscale pentru producerea și difuzarea publicității sociale,
- Includerea în amendamentul pentru Legea publicității și Codul audiovizualului a cotei de 10% din emisie pentru spoturile de publicitate socială.

ANEXA 4 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Distrugerea patrimoniului arhitectural.

Consiliul Național pentru Participare (în continuare CNP) Vă adresează această scrisoare, cu scopul de a-și exprima îngrijorarea față de intensificarea procesului de distrugere a patrimoniului arhitectural din Centrul istoric al Chișinăului, și pentru a-și exprima solidaritatea față de Grupul de organizații non-guvernamentale și instituții de cultură și știință, care au adresat o scrisoare deschisă către Dumneavoastră și Președintele Parlamentului în legătură cu situația dramatică în care se află patrimoniul cultural construit al țării, în special Centrul istoric al Chișinăului, pe data de 11 mai 2011.

Dorim să vă atenționăm asupra faptului că centrul istoric al Chișinăului, care cuprinde 977 de monumente arhitecturale incluse în Registrul de protecție a monumentelor, este suspus unor acțiuni de mutilare fără precedent în istoria Republicii Moldova, iar dacă ritmurile de demolări și deteriorări a monumentelor istorice va fi păstrată în continuare, riscăm să pierdem nucleul istoric al Chișinăului. De la începutul anului, au fost efectuate lucrări de demolare a 6 monumente arhitecturale din Centrul istoric (*str. P. Movilă 27B, V. Alecsandri 32, București 71, Vlaicu Pârcălab 71, Sarmizegetusa 48, Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 4*), se întreprind acțiuni ilegale de distrugere a complexului memorial Șipca (*str. N.Dimo, 6*).

Luând în considerare gravitatea situației și complexitatea de factori care au condus la proliferarea distrugerii patrimoniului arhitectural, considerăm necesară intervenția la cel mai înalt nivel pentru a stopa acest fenomen.

Astfel, Consiliul Național pentru Participare se alătură propunerilor Grupului de organizații ai societății civile (autorilor scrisorii deschise privind patrimoniul cultural), și solicită:

1. Aducerea prevederilor Planului Urbanistic al mun. Chișinău pentru partea istorică centrală a orașului în conformitate cu statutul ei de zonă construită protejată de categorie națională.
2. Instituirea prin Hotărâre de Guvern, a unui moratoriu pentru intervențiile constructive în zona protejată a Centrului istoric al Chișinăului.
3. Crearea unui serviciu specializat, atribuția de bază a căruia să fie gestionarea și monitorizarea situației patrimoniului cultural.
4. Instituirea unei subdiviziuni specializate în cadrul Ministerului de Interne - poliția monumentelor, care ar avea drept atribuții asigurarea respectării statutului de protecție a obiectivelor de patrimoniu cultural al țării.
5. Crearea prin Hotărâre de Guvern a fondului de revitalizare a Centrului istoric al Chișinăului.
6. Inițierea unei anchete publice pe toate cazurile înregistrate de demolare și desfigurare a monumentelor de istorie și cultură a țării.

ANEXA 5 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Poluarea și secarea apelor de suprafață și apelor freatice din Republica Moldova (text elaborat de Centrul Național de Mediu)

În Republica Moldova, la momentul actual, se duce o permanentă monitorizare a râurilor Nistru și Prut, ca principalele surse de apă pentru țară. Însă, din păcate, sunt totalmente neglijate râurile mici, a căror importanță este semnificativă, atât din punct de vedere al calității, cât și din punct de vedere al cantității apei pentru râurile Nistru și Prut. Din această neglijență și pornește șirul de probleme legate de calitatea și cantitatea apei potabile, apei pentru irigații, calitatea produselor agricole, calitatea produselor piscicole, și într-un final toate se regăsesc în nivelul de sănătate a populației, nivelul de trai a populației, speranța de viață a populației.

Una din cele mai mari probleme de poluare a râurilor, și mici, și mari, sunt vărsările de ape uzate direct în râuri, fără tratare prealabilă, provenite din rețelele de canalizare a localităților, de la agenți economici și de la populație. Drept exemplu poate servi poluarea apelor din satul Lipnic, Ocnița, ca rezultat al vărsării apelor uzate provenite din Spitalul Raional Ocnița prin grădinile oamenilor, în mod deschis, și îndreptându-se direct spre izvorul râului Cubolta. Această problemă de poluare durează ani în șir și este în atenția organelor competente locale, cât și este cunoscută de Inspectoratul Ecologic de Stat și de Ministerul Mediului, însă deocamdată fără soluții. Anii precedenți (în 2006 și în 2008) au fost alocate din Fondul Ecologic Național resurse financiare orașului Ocnița, 1,7 mln. lei pentru reconstrucția stației de epurare, care ar soluționa problema de poluare a satului Lipnic. Însă, deși raportul financiar prezentat de primăria Ocnița include toate facturile corespunzător (din relatările Inspectoratului Ecologic de Stat), lucrările în realitate nu au fost efectuate, iar problema rămâne în vigoare până în prezent.

O altă problemă de poluare a apelor de suprafață și freatice este datorită amplasării și administrării necorespunzătoare a deșeurilor provenite de la populație, în mod special în zonele rurale. Este vorba despre amplasarea veceurilor în apropierea fântânilor, fără a respecta distanța admisibilă, aruncarea și depozitarea gunoiului de grajd și alimentară în preajma surselor de apă, utilizarea necontrolată a îngrășămintelor minerale. Această neglijență duce la contaminarea apei cu substanțe nocive (amoniac, nitrați, nitriți, bacterii, etc.), care au efecte negative asupra sănătății populației. De exemplu, consumul îndelungat a apei cu un nivel ridicat de nitrați duce la micșorarea numărului de globule roșii în organism, ceea ce duce la apariția inclusiv a cancerului. Urmând același exemplu din satul Lipnic, a fost efectuată, în cadrul audierilor publice organizate în data de 8.06.2011, testarea în teren a apei de către specialistul de la Institutul de Ecologie și Geografie. În consecință, din cele 61 de fântâni testate, în 36 s-a depistat depășiri de norme de nitrați, din care în 11 depășirea este critică (de la 2 până la 6 ori). Nitrații pot fi neutralizați doar prin eliminarea surselor de poluare și neutilizarea sursei de apă contaminate pe o perioadă îndelungată de timp (mai mulți ani). Acest tablou este caracteristic pentru marea majoritate a populației din zonele rurale. În rapoartele Inspectoratului Ecologic de Stat, precum și a Centrului de Sănătate Publică sunt date anual aceste cifre, care nu prezintă situații îmbucurătoare, ci dimpotrivă.

Respectiv, atitudinea neglijentă față de mediul înconjurător duce la consecințe negative asupra sănătății populației, ceea ce are o reflectie directă, atât asupra bugetului asigurărilor medicale, cât și asupra bugetului asigurărilor sociale.

Un aspect nu mai puțin important, dar care, la momentul actual, este puțin supravegheat, ține de cantitatea resurselor de apă, care se dovedesc a fi unele epuizabile.

Aici aducem același exemplu al râului Cubolta, care are o lungime de 111km și în bazinul căruia sunt create 100 de obiecte acvatice (lacuri) și nu toate sunt autorizate. Construcția necontrolată a barajelor pe râuri duce la scăderea debitului apei și degradarea râurilor prin înmămolire, menținere a nivelului ridicat de poluare, înmămolirea și dispariția izvoarelor care alimentează râurile. În plus, degradarea unui râu poate duce și la alte consecințe, cum ar fi inundațiile și înmămolirea terenurilor. De exemplu, în urma creșterii volumului de apă de la precipitații, în anul 2010 au fost inundate 12 gospodării în satul Plop, Dondușeni, situate în apropierea râului Cubolta. Această cauză a fost provocată de bararea râului în avalul locului inundațiilor și înmămolirea râului în amonte. Un alt exemplu este înmămolirea a deja 6ha de teren arabil în satul Hăsnășenii Mari, Drochia, din cauza barării râului în satul imediat următor, aflat în aval, Moara de Piatră, Drochia. Deși a fost emis un ordin al Ministerului Mediului (nr. 01-07/904 din 11.05.2010) de eliminare a barajului din satul Moara de Piatră, Drochia, până în prezent această dispoziție nu este respectată, iar organele de control nu urmăresc executarea ei.

În acest context, solicităm din partea Guvernului Republicii Moldova:

- Să fie examinată în mod obiectiv implementarea Legislației de mediu la nivel național și local (majoritatea legilor ecologice sunt neglijate, iar o parte din ele există numai pe hârtie, de ex. Legea cu privire la spațiile verzi etc);
- Să fie elaborate și promovate Planuri Intersectoriale de protecție a mediului (cu Ministerele Educației, Economiei, Transportului, Agricultură, Interne, Externe etc.);
- Să fie elaborat un Program național de educație ecologică menit să ridice cultura ecologică a maselor largi și a factorilor de decizie;
- Respectarea cu strictețe a prevederilor Codului Apelor și Legea din 1995 cu privire la protecția bazinelor acvatice;
- Restabilirea, crearea și respectarea fâșiilor forestiere de protecție a râurilor și împădurirea zonelor adiacente bazinelor acvatice;
- Neadmiterea construcției rețelelor de aprovizionare cu apă, fără rețea de canalizare și stație de tratare și epurare a apelor uzate;
- Promovarea metodelor prietenoase mediului în agricultură (agricultură „no till”, utilizarea îngrășămintelor organice, plantarea culturilor agricole perpendicular pe direcția pantei);
- Auditul activității Inspecțiilor Ecologice;
- Crearea și fortificarea colaborării între Inspecțiile Ecologice Locale și Centrele de Sănătate Publică Locale pentru a investiga cu o periodicitate stabilită calitatea apelor de suprafață din localități și pentru a organiza activități de informare și conștientizare a populației cu privire la necesitatea protecției resurselor de apă, prevenirea poluării și implicit a îmbolnăvirilor;
- Crearea și fortificarea colaborării între Inspecțiile Ecologice Locale și Inspectoratele de Poliție Locale pentru a îmbunătăți controlul respectării legislației de mediu, care are un impact direct asupra sănătății și nivelului de trai al populației, astfel asigurând dreptul cetățenilor Republicii Moldova la un mediu sănătos;
- Crearea și fortificarea colaborării între organizațiile societății civile și organele competente (Inspecțiile Ecologice, Centrele de Sănătate Publică, Inspectoratele de Poliție) pentru a îmbunătăți procesul de informare și conștientizare a populației pe aspecte de protecție a mediului, cum și pentru a contribui la monitorizarea respectării legislației de mediu în Republica Moldova;
- Asigurarea unei transparențe mai bune a Ministerului Mediului, a Inspectoratului Ecologic de Stat și a celor Locale, a Centrului de Sănătate Publică și a celor Locale, prin oferirea informației cu caracter public, care are un impact direct asupra stării mediului, stării sănătății populației și, implicit, al nivelului de trai al populației și dezvoltării țării. Această măsură ar permite implicarea mai activă a populației și a organizațiilor societății civile în soluționarea problemelor de mediu.

ANEXA 6 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Deficiențele sistemului de protecție socială a copilului (text elaborat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC))

Copiii reprezintă 21% din toată populația Moldovei.¹ În conformitate cu un studiu UNICEF,² 25% din copii spun că sunt bătuți de părinții lor; 13% - afirmă că sunt pedepsiți fizic de profesori; 10% cunosc pe cineva care a fost abuzat sexual. Pedepsa corporală este aplicată în calitate de metodă de disciplinare de 40% din părinții cu copii de la 0 la 7 ani.³ Fetele în general sunt mai vulnerabile față de violență și abuz.

În ultimii ani un număr mare de cetățeni au migrat în căutarea unui loc de muncă. Datele oficiale atestă peste 135 mii de copii rămași singuri acasă sau în grija rudelor. Mulți dintre acești „orfani social” sunt vulnerabili față de diferite riscuri sociale, inclusiv exploatare prin muncă, abuz și neglijare.

În conformitate cu datele Biroului Național de Statistică 109 mii de copii sunt implicați în munca copilului, ceea ce constituie 18,3% din numărul total de copii.⁴ În perioada 2005–2009, în cadrul programului ILO–IPEC Moldova, 2,158 copii au fost retrași și preveniți de cele mai grave forme de muncă a copilului. O treime din copiii de vârstă școlară incluși într-un studiu ILO–IPEC⁵ au menționat că părinții îi impun să lucreze și 2/3 au spus că sunt pedepsiți dacă nu reușesc să îndeplinească munca respectivă. Cele mai grave forme de muncă ale copilului au efecte dezastruoase asupra securității, sănătății și dezvoltării copilului.

Din cauza diferitor situații în care se află copiii în Moldova (instituționalizare, rămași singuri acasă, orfani, victime ale violenței și exploatarei) actorii sociali se confruntă cu un număr mare de copii care au nevoie de asistență. Aceasta solicită capacități instituționale și operaționale îmbunătățite pentru un răspuns adecvat. Cu toate acestea, sistemul de protecție a copilului nu este capabil să răspundă acestor necesități, chiar dacă anumite documente de politici sectoriale au fost elaborate în ultimul timp. Nu există o reglementare strictă a autorității tutelare și a unității de protecție a copilului la nivel local. Aceste sarcini sunt dispersate între diferiți actori care au responsabilități neclare. Structurile existente nu au mecanisme și proceduri pentru a preveni, identifica, referi și asista copiii vulnerabili. De-a lungul timpului au fost create mai multe comisii și comitete cu sarcini ce țin de protecția copilului, iar relațiile dintre ele nu sunt reglementate. Aceasta creează confuzie referitor la atribuțiile lor.

De asemenea, recent au fost dezvoltate mai multe inițiative de reformare a sistemului de protecție, acestea însă nu comunică între ele și nu se completează (regulamentul autorității tutelare, regulamentul-cadru de funcționare a consiliilor locale pentru protecția drepturilor copilului, instrucțiunile pentru intervenția medico-socială pentru prevenirea mortalității infantile, instrucțiunile pentru intervenția în cazurile de abuz). Aceasta se întâmplă deoarece nu există o viziune definită a sistemului de protecție a copilului.

În acest context, solicităm un angajament al Guvernului pentru reformarea / dezvoltarea unei viziuni clare a sistemului de protecție a copilului. Aceasta s-ar exprima prin elaborarea unei concepții a sistemului de protecție a copilului și elaborarea unei strategii de punere în aplicare a acesteia. Este importantă solicitarea asistenței tehnice de la UNICEF, iar ONG-urile cu expertiză în domeniu se angajează să contribuie la dezvoltarea și implementarea respectivelor documente.

- 1 Biroul Național de Statistică, 2010
- 2 UNICEF, Study on Violence against Children, 2007
- 3 The KAP study Early Child Care and Development in Moldova conducted by UNICEF, 2004
- 4 National Bureau of Statistics, Survey “Child labour in Republic of Moldova”, 2010
- 5 ILO–IPEC 2004 Rural Child Labour Study

ANEXA 7 la scrisoarea adresată Domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru al R. Moldova
la 22 iunie 2011, nr. 31-2011

Măsurile privitor la controlul tutunului (text elaborat de către Centrul pentru Analize în Sănătate și Centrul de Resurse „Tineri și Liberi”)

Prin *Legea nr.124 din 11.05.2007 pentru ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului*, țara noastră s-a angajat să fortifice legislația națională privind controlul tutunului, cu scop de a proteja generațiile prezente și viitoare de consecințele devastatoare ale consumului de tutun și ale expunerii la fumul de tutun asupra sănătății, a mediului înconjurător, a mediului social și economic. Cu toate acestea, măsurile întreprinse până în prezent de către Guvernul Republicii Moldova nu sunt eficiente pentru atenuarea fenomenului de tabagism. Consiliul Național pentru Participare ar dori să abordeze 3 subiecte aferente problemei în cauză:

1. În urma numeroaselor sesizări ale ONG-ului „Tineri și Liberi” cu privire la interzicerea comercializării produsului „MARENGO Forte”, ciocolată produsă la comanda „Tutun-CTC”, care imită în totalitate pachetele de țigări cu aceeași denumire, și după ce colegii din domeniul mass-media au preluat această sesizare, produsul respectiv a fost interzis. Interdicția a fost condiționată de faptul că producătorul nu deținea aviz sanitar pentru produsul dat, eticheta propusă de „Tutun-CTC” nu a fost coordonată cu Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice, ciocolată „Marengo” prin forma de prezentare și etichetare făcea publicitate articolelor de tutun de aceeași marcă comercială și se comercializa în rețeaua de comerț împreună cu alte produse alimentare în magazinele de firmă „Bucuria”.

Cu toate că prin acțiunile sale „TUTUN-CTC” a încălcat art. 13, alin. (4) din *Legea nr.278 din 14.12.2007 cu privire la tutun și la articolele din tutun* (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 47-48, art. 39), nu cunoaștem până astăzi dacă au fost aplicate amenzi pentru cei care au încălcat legea. În această ordine de idei, Consiliul Național pentru Participare solicită răspunsul Guvernului Republicii Moldova cu privire la următoarele întrebări:

- Dacă au fost sau nu sancționați contravențional cei care au încălcat legea, și câți bani au intrat în bugetul statului urmare sancțiunilor aplicate?
- Ce măsuri au fost luate de instituțiile statului urmare cazului ciocolatei „Marengo”?
- Au fost îndeplinite toate măsurile pentru a nu lăsa loc liber de plasare pe piață a ciocolatei „Marengo” sub alte forme, decât comercializarea (de exemplu, distribuirea cu titlu gratuit)?

2. Un alt subiect, ce creează motive de îngrijorare, este modalitatea de comercializare a produselor de tutun. Articolele de tutun ocupă aproape în întregime vitrina din față a chioșcurilor Moldpresa, vitrine impunătoare expun spre vânzare țigări în cele mai vizibile și aglomerate locuri din magazinele alimentare, supermarketuri, iar suportul pentru bani de lângă casele acestora face publicitate articolelor de tutun prin mărci comerciale, logotipuri imprimate pe acesta. Întrucât alin. (2), art. 13 din *Legea nr. 278 din 14.12.*, ce reglementează publicitatea articolelor de tutun, lasă loc de interpretare și permite implicit promovarea extensivă a produselor de tutun la cele mai vizibile locuri din unitățile comerciale alimentare, am dori să exprimăm îngrijorarea privind golurile sau imperfecțiunile legislației în vigoare în domeniul controlului tutunului.

3. Tabagismul este declarat ca fiind epidemie mondială, cu consecințe grave asupra sănătății populației. Consiliul Național pentru Participare consideră că angajamentele statului în ce privește atenuarea fenomenului de tabagism ar trebui respectate, și solicită informații cu privire la:

- Dacă au fost estimate consecințele provocate de consumul tutunului și costurile aferente tabagismului pentru Republica Moldova?
- Care sunt măsurile, ce urmează a fi întreprinse în continuare, în ce privește controlul tutunului?